

2022'de Azerbaycan Ekonomisi

Ekonomik büyüme, ulaşım koridorlarına yapılan yatırımlarla sağlamıştır:

- Genel ekonomi, petrol sektörü üretimindeki %2,7'lik daralmaya rağmen %4,6 büyümüştür. 2022 yılında ham petrol üretimi yıllık bazda %3,0 azalmıştır. Doğal gaz üretimi ise 2021'e göre %7,3 artmıştır. Petrol ürünleri üretim ise %4,2 gerilemiştir.
- Petrol dışı GSYİH'nin ana itici güçleri ulaşım, iç turizm ve inşaat sektörleridir.
- 2022 yılında tüm hava yolu dışı taşıma yollarıyla gerçekleştirilen yük taşımacılığı ve taksi dışı tüm ulaşım yollarıyla gerçekleştirilen yolcu taşımacılığındaki güçlü artış, ulaştırma sektörünün %23.2 oranında bir ekonomik büyüme yaşamasını sağlamıştır. Orta ve Kuzey-Güney ulaşım koridorlarına yapılan sağlam yatırımlar, sektörde daha fazla gelişme vaat etmektedir;
- Turizm sektörü, pandemi öncesine göre %12,7 daha düşük olmasına rağmen, bölge sakinlerinin yurt içi seyahatleri sayesinde %58,2'lik bir büyüme yaşamıştır;
- Kurtarılan bölgelerdeki yeniden yapılanma çalışmalarının inşaat sektöründeki canlanmayı desteklemesi beklenmektedir. İnşaat sektörü bir önceki yıla göre %13,4 büyüyerek 2022'de genel ekonomik büyümeye 0,8 puan katkı sağlamıştır.

Küresel/yerel gıda fiyatlarındaki artışın yavaşlaması ile birlikte 2022 yılının sonuna doğru enflasyon düşmeye başlamıştır:

- Fiyat seviyesi Kasım 2022'ye göre %1,0 artmış ve yıllık enflasyon %14,4 olmuştur;
- Tüketici sepetinde yer alan ürün ve hizmetlerin (502 üründen 456'sı) %90,8'inin fiyatları yıllık bazda artarken, %2,8'i azalmış, kalan %6,4'ü ise değişmemiştir. Kalemlerin %57,6'sındaki (289) fiyat artışı, yıllık %14,4'lük manşet enflasyonun altındadır.
- Tüketici sepetine ayrıştırıldığında ise gıda fiyatları %19,0, gıda dışı fiyatlar %11,9, hizmetler ise %10,2 artmıştır. Yıllık manşet enflasyona gıda, gıda dışı ürünler ve hizmetlerin katkısı sırasıyla 8,3, 2,8 ve 3,4 puan olmuştur.
- Düşen enerji ve nakliye maliyetleri sayesinde uluslararası gıda ve emtia piyasalarında enflasyonun düşmesi manşet enflasyonda bir miktar düşüş sağlamıştır.

Ticaret fazlası, 2014'ün devalüasyon öncesi dönemine göre iki katına çıkmıştır:

- 2022 yılında toplam ihracat %71,8, ithalat ise %24,2 artmıştır. Toplamda, ticaret fazlası 2,2 kat artarak 23607 milyon \$'a ulaşmıştır.
- Uluslararası piyasalarda 2022'nin 2. ve 3. çeyreğinde ham petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki artışlar sayesinde toplam ihracat artışı hızlanmıştır. Ham petrol (ton) ve doğal gaz (m3) ihracat hacmindeki %4,0 ve %5,4'lük düşüşe rağmen, artan fiyatlar petrol ve gaz ihracat gelirlerinde sırasıyla %47,4 ve 2,7 kat artış sağlamıştır.
- İthalattaki artışa (%24,2) en çok ulaşım araçları ve yedek parçaları, gıda ürünleri, kimyasallar ve yakıtlar katkı sağlamıştır:

- Demiryolu ve karayolu araçları (ve bunların yedek parçaları) ithalatı sırasıyla yüzde 4,5 ve yüzde 17,4 artmıştır. Otomobil ithalatı ise reel olarak %18,2 gerilerken, nominal olarak %13,1 artmıştır.
- Kimyasal madde ithalatı (plastik ve kauçuk dahil) yıllık bazda %20,6 artarak toplam ithalat büyümesinin %13,4'ünü oluşturmuştur.
- Tahıllar (%32,9↑), hayvansal/bitkisel katı/sıvı yağlar (%34,1↑) ve şeker ürünleri (%16,2↑) kaynaklı olarak gıda ürünleri ithalatı %22,4 artmıştır. İthalatın daha yüksek değeri, temel olarak uluslararası gıda fiyatlarından kaynaklanmaktadır.
- Akaryakıt ithalatı (benzin dahil) 3,9 kat artarak toplam ithalata üçte bir oranında katkıda bulunmuştur.
- 2022'de petrol dışı ihracat yıllık bazda %12,3 artarak 3048 milyon \$'a ulaşmıştır.
- CBAR rezervleri 2021 sonuna göre %27,1 artarak 8995,7 milyon dolara ulaşmıştır.
- Stratejik döviz rezervleri, 2021 sonuna göre %11,4 artarak 58,0 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kredi büyümesi istikrarlı bir hızla devam etmiştir; sigorta primi büyümesi, karma hayat sigortası tarafından belirlenmiştir:

- 2022'de bankacılık sektörünün toplam varlıkları yıllık %22,3 artarak 47,1 milyar olmuştur. Yatırım amaçlı menkul kıymetler (%70,5↑), finansal kurumlardaki mevduatlar (2,7x↑) ve krediler (%17,6↑) artışın ana etkenleri olmuştur. Merkez Bankası nezdindeki hesaplar %12,3 daralırken, bankalardaki nakit %8,6 artmıştır. Merkez Bankası tahvili tutarı yıllık bazda 6,7 kat artarken, Hazine iç bonusu tutarı %66,4 artmıştır.
- İşletme kredisi portföyü, portföyün en hızlı büyüyen segmenti olan bireysel girişimcilere verilen kredilerdeki %45,4'lük artış da dahil olmak üzere %11,4 artmıştır. Bu arada ihtiyaç kredisi büyümesi %27,3'e ulaşmıştır. Konut kredisi portföyü 2022 yılında bir önceki yıla göre %24,3 artmıştır;
- Toplam TGA oranı 2021 yılsonuna göre 1,3 puan daha düşük olan %2,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Zarar provizyonları 195,5 milyona yükselmiştir;
- Mevduat tabanı 2022'de yıllık bazda %24,9 artış yaşamış ve 36,2 milyar olmuştur. Vadesiz mevduatlar %29,4 oranında artış görmüş ve vadeli mevduatlar %15,3 artarak 10,7 milyar olmuştur. Finansal olmayan kuruluşların mevduatı %23,1 oranında genişlerken finansal mevduatta %31,1'lik artış gözlenmiştir. Hanehalkı mevduatı %27,1 artmıştır.
- Toplam mevduat portföyündeki dolarizasyon oranı, 2021 sonuna göre 1,0 puan azalarak %48,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 yılsonuna göre vadeli mevduat dolarizasyon oranı 7,3 puan düşerken, vadesiz mevduat dolarizasyon oranı 2,1 puan artmıştır. 2022'de CBAR ihalelerinde satılan döviz, bir önceki yıla göre %22,5 düşüşle 5186,2 milyon dolar olmuştur.
- Bankacılık sektörünün özsermaye karlılığı, 2022 sonu özsermayeye oranlanan toplam net kârın oranı olarak hesaplanarak %16,3 olmuştur (2021: %12,3). Artan kârlılık, hem faiz hem de faiz dışı gelirlerden kaynaklanırken, faiz dışı giderler kârlılık artışını dengelemiştir. Faiz geliri yıllık bazda %30,0 artarken, faiz dışı gelir yıllık bazda %38,8 artmıştır.

- 2022 yılında toplam sigorta primleri bir önceki yıla göre %15,0 artmıştır.
- Brüt primler, 970,8 milyon ₺ olarak gerçekleşmiştir. Hayat sigortası primleri, toplam primler içindeki katkı payının %40,9'u dahil olmak üzere pazarın yarısını oluşturmuştur. Karma hayat sigortası, hayat sigortasındaki artışı %45,3 oranında arttırmıştır.
- Hayat dışı sigorta, temel olarak isteğe bağlı konut sigortası segmentindeki %16,8'lik artış sayesinde %2,4 büyümüştür;
- Araç sigortası pazarında gönüllü segment %6,1 büyürken, zorunlu segment primleri %14,3 artmıştır.
- Gönüllü sağlık sigortası primleri %9,4 artmıştır.

29 Mart'ta CBAR, yeniden finansman oranını 25 baz puan artırarak %8,75'e çıkarmaya karar vermiştir:

- Faiz oranı koridorunun alt sınırı %6,75'ten %7,0'a yükselirken, üst sınır %9,50'den %9,75'e yükselmiştir.
- Merkez Bankası, hane halkının gelirindeki güçlü nominal artışın, hükümetin sosyal paket ve borç verme faaliyeti ile birleştiğinde, toplam talebin ana bileşenlerinden biri olan tüketimi artırabileceğini belirtmiştir;
- Merkez Bankası, mevcut para politikasının işleyişinin enflasyonun iç talep unsurlarını sınırladığını belirtmiştir;
- Merkez Bankası, enflasyondaki düşüş tahmininin gerçekleşmesi durumunda daraltıcı para politikasına ara verileceğinin ve gevşemenin değerlendirileceğinin sinyalini vermiştir.

Uyarı Notu: Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

